

Vahinko- ja henkivakuutusyhtiöt

Toimitusjohtaja

Kulunut vuosi on ollut covid19-pandemian vuoksi erittäin poikkeuksellinen niin valvottaville kuin valvojallekin. Leimallista vuodelle 2020 on ollut tavanomaista suurempi talouden kehityksen ja siihen liittyvien odotusten epävarmuus. Tämä on edellyttänyt toimintaympäristön ja oman toiminnan riskien entistäkin perusteellisempaa arviointia, seurantaa ja tiheämpiä raportointia valvojalle.

Tällä kirjeellä Finanssivalvonta haluaa kiinnittää yhtiöiden huomiota eräisiin vuoden 2020 aikana valvonnassa esiin tulleisiin seikkoihin ja samalla kertoa valvojan odotuksista vuonna 2021.

1 Liiketoimintaympäristön muutokset

Pandemia on luonut ja todennäköisesti vielä jatkossakin luo häiriöitä reaalityalouteen ja sitä kautta myös finanssimarkkinoihin. Tämä samoin kuin muutkin liiketoimintaympäristön viime vuosien muutokset todennäköisesti vaikuttavat tai ovat jo vaikuttaneet vakuutusyhtiöiden ansaintakykyyn ja -logiikkaan. Yhtiöiden tulee ottaa huomioon muuttunut toimintaympäristö huomioon asettaessaan oletuksia liiketoiminnan tulevasta kehityksestä ja arvioida strategiaansa sekä lyhyellä että pitkällä tähtäyksellä.

Strategian arvioinnin lisäksi mm. ORSA:ssa ja vastuuvelan laskennassa käytettävien oletusten valintaan ja arvioiden asianmukaiseen ja varhaisessa vaiheessa tapahtuvaan päivitykseen tulee tässä tilanteessa kiinnittää erityistä huomiota.

2 Säännöllisten valvontaraporttien laatu ja laajuus vaihtelevat

Yhtiöiden laatima säännöllinen valvontaraportti (RSR) on keskeinen valvojan työkalu. Raportti sisältää avointa ja objektiivista hallituksen käsittelemää yhtiön tulevaisuuteen vaikuttavaa tietoa, jota ei ole saatavissa muista lähteistä. Keskeistä on, että raportilta on nähtävissä yhtiön omien valvontatoimintojen tekemät keskeiset havainnot, poikkeamaraportit ja huomautukset sekä toimenpiteet, joihin niiden perusteella on yhtiössä ryhdytty.

Finanssivalvonta kiinnittää ensi vuonna huomiota säännöllisten valvontaraporttien laatuun ja laajuuteen. Samalla Finanssivalvonta arvioi raporttien toimittamistiheyttä yhtiökohtaisesti.

Raportin tulee itsessään antaa sääntelyn mukaiset tiedot. Raportissa voidaan viitata myös toisiin yhtiön keskeisiin dokumentteihin kuten ORSA:an. Viittauksen on kuitenkin oltava tarkka, ja olennaiset asiat on kirjattava itse valvontaraporttiin.

Säännöllisten valvontaraporttien laadussa ja laajuudessa on vaihtelua. Finanssivalvonta muistuttaa, että yhtiön hallituksella on vastuu varmistaa, että säännöllisen valvontaraportin sisältö on sääntelyn mukainen.

3 EIOPA odottaa valvojilta ilmatoriskien huomioimista

EIOPA on ensi vuonna julkaisemassa valvojille suunnatun kannanoton, jossa asetetaan odotuksia ilmastonmuutokseen liittyvien riskien käsitteystä ORSA:ssa. Kannanoton keskeisimmät kohdat koskevat erilaisten ilmastoskenaarioiden säännöllistä tuottamista, ja niistä saatavien tulosten implementointia vakuutusyhtiöiden lyhyen ja pitkän aikavälin strategia-prosessiin sekä vakuutus- että sijoitustoiminnan osalta. Skenaarioissa käytetty tarkasteluperiodi voi olla nykyistä huomattavasti pidempi.

Finanssivalvonta tulee huomioimaan tämän kannanoton valvontatyönsään ja kiinnittää siten jatkossa erityistä huomioita ilmatoriskien analysointiin ja hallintaan. Valvonta tulee olemaan riskiperusteista ja suhteellisuusperiaatteen huomioivaa. Alkuvaiheessa odotukset kohdistuvat ensisijaisesti ilmatoriskien tunnistamiseen ja kvalitatiiviseen arviointiin ja myöhemmin myös kvantitatiiviseen analysointiin.

4 Epälikvidien sijoitusten arvostaminen

Finanssivalvonta on kuluvana vuonna kiinnittänyt huomiota epälikvidien sijoitusten markkina-arvostamiseen. Alkuvuoden voimakas kurssilasku nosti esille huolen sijoitusten käypien arvojen ajantasaisuudesta, ja erityisen tarkkailun kohteena ovat olleet sekä suorat että rahastojen kautta tehdyt kiinteistösijoitukset. Tähän liittyen Finanssivalvonta on parhaillaan tekemässä kaikkiin vakuutuslaitoksiin kohdistuvaa kiinteistöarvostusten teema-arviota.

Kiinteistösijoituksia arvostettaessa tulee huomioida kohteiden alueelliset erot. Kiinteistömarkkina on Suomessa voimakkaasti eriytynyt, ja tämä vaikuttaa kaupankäyntiaikojen lisäksi myös eri arvostusmenetelmien luotettavuuteen. Kiinteistöjen arvojen näkyvissä olevat muutokset on ajantasaisesti huomioitava sääntelyn edellyttämällä tavalla.

5 Julkisen hallintotehtävän ulkoistaminen

Vakuutustoimiala on julkista hallintotehtävää hoitaessaan osa ns. välillisistä julkista hallintoa. Tällaisia tehtäviä liittyy lakisääteiseen vakuuttamiseen ja tätä koskevan vakuutusturvan hoitoon. Joulukuun alussa julkaisemassaan valvottavatiedotteessa (77/2020) Finanssivalvonta nosti esille valvontahavaintoihinsa perustuen julkisten hallintotehtävien edelleen siirtämisen rajat vakuutuslalla.

6 Menettelytapa-asiat

EIOPA ja Finanssivalvonta ovat painottaneet tänä vuonna valvottavien *asianmukaisten tuotehallintaprosessien* tärkeyttä ja prosessien mukaisia käytännön toimia. Toimijoiden on jatkuvalla seurannalla varmistettava, että asiakkaiden intressit huomioidaan ja tuotteet vastaavat kohdemarkkinoiden tarpeita koko tuotteen elinkaaren ajan. EIOPA on esittänyt näkemyksiään asiasta julkaisussaan "EIOPA's approach to the supervision of product oversight and governance" lokakuussa 2020.

Valvottavatiedotteessaan (4/2020) Finanssivalvonta ilmaisi näkemyksensä siitä, millaisilla sopimuksilla vakuutuksia voidaan tarjota ryhmille. Tällaisia sopimuksia ovat ryhmävakuutussopimus ja sopimus ryhmälle tarjottavasta vakuutuksesta (ryhmäetuvakuutus). Valvottavatiedotteessaan Finanssivalvonta kehotti yhtiöitä käymään läpi ryhmävakuutusjärjestelynsä ja varmistamaan, että ne ovat vakuutussopimuslain mukaiset.

Vakuutustuotteiden jakelukanavien osalta Finanssivalvonta on kiinnittänyt vuonna 2020 erityistä huomioita asiamiesten välityksellä tapahtuvaan vakuutusten tarjoamiseen. Mikäli vahinko- tai henkivakuutusyhtiö esimerkiksi käyttää samoja asiamiehiä kuin työeläkevakuutusyhtiö, tulee yhtiöiden omalta osaltaan varmistua moniasiamiestensä ammattipätevyydestä ja sen valvonnasta. Finanssivalvonta puolestaan valvoo tämän asiamiesvastuullisen vakuutusyrityksen ammattipätevyysvalvonnan asianmukaisuutta. Luottamus vakuutusmarkkinoihin edellyttää luotettavia jakelukanavia, joita ilmentää yleisölle avoin ja luotettava vakuutusedustajarekisteri. Muun muassa sivutoimisten asiamiesyhtiöiden johdon ja omistajien tiedoissa on havaittu puutteita.

Finanssivalvonta on havainnut *korvauskäsittelylle asetettujen enimmäismääräaikojen* ylittymisiä useissa lakisääteisissä vahinkovakuutuslajeissa. Ylitykset ovat koskeneet suurta vakuutettujen joukkoa. Yhtiöiden tulee huomioida, koska kysymyksessä voi olla vakuutetun toimeentulo, että käsittelyaikasäännökset ovat nimenomaan enimmäiskäsittelyaikoja eivätkä tavoiteaikoja. Käsittelyprosesseja ja -aikoja tulisi seurata ja tilastoida tarkasti, jotta toimenpiteisiin pystytään ryhtymään jo niin varhaisessa vaiheessa, jotta lakisääteiset määräajat eivät ylity.

7 Lopuksi

Finanssivalvonta tulee jatkamaan tihennettyä vuoropuhelua valvottavien kanssa myös vuonna 2021. Samalla se edellyttää, että valvottavat jatkavat varautumistoimia vakuutettujen etujen turvaksi kehittämällä riskien hallintaa ja huolehtimalla hyvästä vakavaraisuudesta. Niin valvottavilta kuin valvojaltakin vaaditaan nyt riittävien resurssien varmistamista sekä huomion kiinnittämistä tehtävien jatkuvaan, reaaliaikaiseen priorisointiin. Samalla valvottavien omien valvontatoimintojen merkitys korostuu.

Finanssivalvonta on kuluneena vuonna pannut merkille, että useat yhtiöt ovat ryhtyneet compliance-toimintoon vahvistaviin toimenpiteisiin Finanssivalvonnan suositusten mukaisesti. Kuten compliance-toiminnon järjestämistä koskeneessa valvottavatiedotteessaan (38/2020) totemme, vahva, riippumaton ja oikein resursoitu compliance-toiminto on niin yhtiöiden kuin valvojankin yhteinen etu.

Finanssivalvonta haluaa kiittää valvottavia hyvästä yhteistyöstä sekä toivottaa kaikille hyvää joulua!